

אתר דעת * לימודים * גיליון 16 * תשי"פ * 2019/20

כוחה של נתינה

בראי ספרות העיון החסידית ובסיפור החסידי

ד"ר דינה לוין

את ערך הנתינה למדנו מבורא עולם, כפי שאומרים חז"ל:

"אבא שאול אומר: 'ואנוהו' (שמות טו, ב) - הוי דומה לו: מה הוא חנון ורחום - אף אתה היה חנון ורחום"¹

ובמקום אחר אמרו חז"ל:

"ואמר רבי חמא ברבי חנינא, מאי דכתיב: 'אחרי ה' אלהיכם תלכו' (דברים יג, ה)? וכי אפשר לו לאדם להלך אחר שכינה? והלא כבר נאמר: 'כי ה' אלהיך אש אוכלה הוא' (דברים ד, כד)! אלא להלך אחר מדותיו של הקדוש ברוך הוא, מה הוא מלביש ערומים, דכתיב: 'ועש ה' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם' (בראשית ג, כא), אף אתה הלבש ערומים; הקדוש ברוך הוא ביקר חולים, דכתיב: 'וירא אליו ה' באלוני ממרא' (בראשית יג, יח), אף אתה בקר חולים; הקדוש ברוך הוא נחם אבלים, דכתיב: 'ויהי אחרי מות אברהם ויברך אלהים את יצחק בנו' (בראשית כה, יא), אף אתה נחם אבלים; הקדוש ברוך הוא קבר מתים, דכתיב: 'ויקבר אותו בגיא' (דברים לד, ו), אף אתה קבור מתים"². עם ישראל בכל דורותיו חי ונושם על פי הנחיות אלו הכלולות בתנ"ך, בחז"ל, במדרש, בזוהר ובכל ספרי המוסר בכל אורחות חייו היום יומיים. מטרתו להידמות לקב"ה ולזכות להיות מרכבתו בעולם בדומה לשלושת האבות.³ ולכן דבריו של הנביא מיכה מלוויים אותנו והם נר לרגלינו: "הגיד לך אדם מה טוב ומה ה' דורש ממך כי אם עשות משפט ואהבת חסד והצנע לכת עם אלוך"⁴.

¹ שבת, קלג, ע"ב.

² סוטה, יד, ע"א.

³ בראשית רבה מז, ח: "ועל אלוקים מעל אברהם אמר ר"ל האבות הן המרכבה שנאמר "ועל אלוקים מעל אברהם".

⁴ מיכה ו, ח.

אף החסידות עוסקת בערך הנתינה. נבחן ערך זה בראי ההגות החסידית ובעיצובו בסיפור החסידי.

נבחן את יחסם של צדיקי החסידות לנושא, וננתח שני סיפורים חסידיים שעשויים להמחיש את התואם שבין מחשבתם לבין מעשיהם. כמו כן הם יסייעו לנו לבחון את תרומתה של החסידות להשרשת ערך הנתינה בעם ישראל.

הבעש"ט, מייסד החסידות, (בין ת"נ ל-ת"ס, 1690 ל-1700 – ו' בסיוון ה'תק"ך, 21 במאי 1760) מייחס לצדיקי הדור כוח נתינה רב ביותר. בידו של הצדיק לשפר את אישיותו של האדם במידותיו ובדיבורו. הוא עושה זאת בתפילתו עליו ואפילו בדברי חולין שמדבר עמו ושעלולים להיראות כדברים בטלים כדבריו:

"כי כל עליות של אדם אי אפשר להיות כי אם על ידי ראשי וצדיקי הדור, הן המידות של האדם, הן דיבורים שלו, הכל הצדיק יכול להעלות. ויש שני בחינות בזה, יש אנשים שהצדיק מעלה אותם בתורתו ותפילתו, ויש אנשים שאינו יכול להעלותן כי אם בשיחה שלו, על דרך שדרשו חכמינו ז"ל (סוכה דכ"א ע"ב) על הפסוק (תהלים א) "ועלה לא יבול" אפילו שיחת חולין שלו יש בו צורך, אף שנראה שהם דברים בטלים, ובאמת הצדיק מעלה אותו על ידי דיבורים לו שמדבר עמו ... " ⁵

הצדיק הבא שנבחן את דבריו הוא ר' אלימלך מליזנסק, (ה'תע"ז – כ"א באדר ה'תקמ"ז; 1717 – 1787) דור שלישי לחסידות ותלמידו של המגיד ממזריטש, חיבר את הספר "נעם אלימלך". הספר עוסק בפרשנות התורה, ובונה את דמותו של הצדיק בחסידות. הוא נחשב כספר יסוד בתפיסת החסידות. הצדיק שואב את כוחותיו הרוחניים ע"י עמל רוחני ומעבודת ה' בכל רגע מיומו כדבריו:

דהנה הצדיק צריך לעבוד תמיד לה' יתברך ב"ה, ולקשר הגשמיות ברוחניות, דהיינו בכל דבר שעושה הן אכילה ושתייה והן כל דבר גשמי, צריך להיות כוונתו למעלה בעולמות העליונים בכוונת ייחודים עליונים.⁶

הצדיק מגיע לפסגות רוחניות גבוהות אך אינו שוכח את קהילתו. הוא חש אחריות לציבור, ויעשה הכל כדי להרעיף עליו את שפעו של הבורא. הצדיק מתקשר בקבלה לספירת יסוד, המתוארת כצינור לשפע האלוקי. הצדיק הוא צינור לכל השפע האלוקי שמגיע לאדם. ר' אלימלך מדגיש את חובתו של הצדיק להשפיע בתפילותיו ובהתקשרותו לבורא על עדתו בכל תחומי החיים: זרע בר קיימא, בריאות ופרנסה. אולם כדי להשפיע עליהם עליו לרדת מדרגתו הרוחנית וכך יוכל להזדהות עם צרכי הציבור. כדבריו:

⁵ בעל שם טוב, עקב, טו.

⁶ נו"א, מקץ, כג ע"ב.

הצדיק הוא המשפיע לישראל את שלוש אלה בני חיי ומזוני. אך ברצותו להשפיע צריך הצדיק שירד קצת מדביקותו ולהטות עצמו לראות צורכי העולם.⁷

התחברות זו לעדה היא תנאי הכרחי להורדת השפע האלוקי על האדם. כלומר, על הצדיק להתחבר לכל אדם ולאהוב אותו, אפילו אם הוא עבר עבירות:

"והצדיק אשר הוא רוצה להשפיע לבני אדם צריך הוא לדבוק עצמו עמהם כדי להשפיע כל דבר הצורך לטובתם. כי מי שרוצה לעשות איזה טובה לחברו אינו יכול לעשות לו הטובה בשלימות, כי אם על ידי שידבק עמו באחדות גמור, ואם כן הצדיק צריך לדבוק עצמו בכל ישראל כדי להיטיב להם. ואיך הוא עושה עם הבעל עבירה חלילה, הלא אף שהוא בעל עבירה אף על פי כן צריך להשפעה ולחיות, ואיך יתקשר הצדיק עמו. לזה אמרה הגמרא גדולה עבירה לשמה, שהצדיק עושה גם כן איזה עבירה, אלא שהיא לשמה, ועל ידי זה יכול עם הבעל עבירה גם כן ויטיב לו גם כן"⁸.

כדי להגיע שיוכל לעזור לעדתו לקבל השפעות מהקב"ה על הצדיק להיות במודעות עצמית גבוהה. הוא חייב לבחון את עצמו בכל רגע ולחיות מתוך ענוה גדולה:

הנה הצדיק המשפיע ברצותו לקבל השפעה מלמעלה צריך להקטין עצמו בהכנעה גדולה, ואחר כך בעת השפעתו לעולם הוא מתפשט עצמו ומתרחב להשפיע לכל העולם... וצריך הצדיק להקטין ולהכניע עצמו בעת קבלתו, כמו שנאמר והחכמה מאין תמצא, פירוש שהוא בעיניו כאין. הצדיק הזה תמצא חכמה לקבל משם השפע.⁹

על דמותו של הצדיק העוסקת בנתינה בכל רגע בחייו מעיד תלמידו של ר' אלימלך:

"מעולם לא לן אצלם ממון בקופסא אפילו לילה אחד, ותמיד כל ימיהם עוסקים בתורה ומצוות ומעשים טובים, להשיא יתומים ויתומות ואלמנות ולהתיר אסורים ולפדות השבויים ולרפא החולים ולנחם אבלים ולגמול חסדים עם כל האנשים, ולהכניס אורחים ולקבל את כל אדם בסבר פנים יפות, ולרחם על אביונים ומצטערים תמיד בצרות ישראל ועוסקים בתורת ה' "¹⁰..

ניתן לומר שבדברי ההגות של ראשוני החסידות ערך הנתינה הוא תנאי לקיומו הרוחני של העם הנמצא בגלות אלפי שנה, ומחפש את אורחות החיים היהודי למען הישרדותו, והיא גם שתחיש את בוא הגאולה. צדיקי החסידות ניסו בכל כוחם לשמש דוגמה באורח

⁷ נו"א, וירא, ט ע"ב.

⁸ נו"א, נשא, ע ע"ג.

⁹ נו"א, בא, לה ע"ג.

¹⁰ אגרת הקודש בתוך "נעם אלימלך". כך כתב ר' זכריה מיערוסלב מתלמידיו של ר' אלימלך אל אחד המתנגדים לחסידות וכך תיאר את חיי רבו.

החיים של נתינה בלתי פוסקת. הסיפור החסידי מעלה את ערך הנתינה לפסגות גבוהות. כל נתינה באשר היא הגורמת שביעות רצון ואושר לזולת, ואפילו לבעלי החיים שגם הם יצירתו של אלוקים, מביאה לנחת רוח לבורא. הסיפור החסידי מספר על גדולי החסידות כמו: הבעש"ט, ר' אלימלך מליזנסק ואחיו ר' זושא שנדדו בקהילות עם ישראל בכפרים נדחים כדי לקרב את הגאולה ע"י החזרת אנשים בתשובה. הם עסקו בפדיון שבויים, עודדו את היהודים בחייהם הקשים והעניקו להם ברכות בתפילותיהם הרבות.

בחרתי בשני סיפורי מדגם מתוך מאות סיפורים העוסקים בנושא הנתינה.

1. הבעש"ט מבטיח מתנת חתונה

רבי חיים מצאנז סייע פעם לזוג עניים וערך את חתונתם. בשעת החתונה רצה ר' חיים להעניק מתנה לזוג הצעיר, אך לא מצא אף פרוטה בכיסו. במקום זאת סיפר:

הבעש"ט הקדוש ז"ל נסע פעם אחת בדרך עם תלמידיו, ופגעו על הדרך הולכים רווק אחד ועלמה אחת, ושאל אותם הבעש"ט הקדוש להיכן הם הולכים, ואמרו שהולכים לינשא זה לזו, יען כי בעיר, הוצאות החתונה גדולות המה מאד, ואינם יכולים לכלכל אותם, על כן הולכים לכפר לעשות שמה הנשואין, כשיגיע יום המיועד לחתונה. ואמרו להבעש"ט באיזה יום תהיה החתונה. ובהגיע יום החתונה, נסע הבעש"ט הקדוש עם תלמידיו לאותו הכפר, ובאו להמלון שהייתה שמה החתונה, ושמחו את החתן והכלה. וכשהגיע הכרזת הדרשה געשאנק, (דורון דרשה) לא היה להם מעות ליתן, אך התלמידים היה להם כל אחד מהם איזמל (קניפיקלער), כי בימים הללו היה לכל חסיד איזמל, ונתנו כל אחד איזמל שלו לדורון דרשה. אך הבעש"ט הקדוש לא היה לו אף איזמל, וצוה לכריז שנתן לדורון דרשה את כל האלסטעריע (בית אחוזה) הנקרא פאלווארג. אח"כ בירכו ברכת המזון ושבע ברכות ושמחו החתן והכלה. ובבוקר נסע הבעש"ט הקדוש לדרכו. והחתן והכלה הלכו בחזרה להעיר. והליכתם עברו דרך יער, ופגעו שם תינוק נוכרי בן ג' או ד' שנים בוכה מאד, ולקחו הנער אתם ונתנו לו חלה ובשר שהיו להם עוד משירי החתונה, ולקחו אותו לביתם. ויהי בעבור שלושה או ארבעה ימים, הכריזו בכל העיר, מי שמצא תינוק, יבוא ויודיע, ויתנו לו את האלסטעריע למתנה. והלכו החתן והכלה והודיעו שהם מצאוהו, ונתנו להם את האלסטעריע. וכשגמר רבינו המעשה הכריז ר' פישל שרבינו נתן האלסטעריע בדורון דרשה.¹¹

¹¹ צבי מושקוביץ, רפאל צימטבוים, כל הכתוב לחיים, ירושלים, תשכ"ב, עמ' נה-נט.

הסיפור בנוי כסיפור מסגרת, והוא מתחיל בסיפור על ר' חיים מצאנז שסייע לזוג עניים בחתונתם.¹² הוא רצה להעניק להם מכספו, אך לא הייתה לו פרוטה בכיס וכתחליף סיפר סיפור על הבעש"ט.

הפתיחה אינה מפרטת כיצד סייע להם, אך הקורא משלים פערים ומבין שלערוך חתונה לזוג עניים משמעותה נתינה גדולה הנחשבת ביהדות לחסד גדול.¹³ גם הסיפור אותו מספר ר' חיים הוא בבחינת נתינה רוחנית שעשויה להשפיע על השומעים ולחדור לליבם. הסיפור מעלה על נס את ערך הנתינה בשני אירועים. בתמונה הראשונה אנו פוגשים את הבעש"ט בנסיעה יחד עם תלמידיו. נסיעותיו הרבות של הבעש"ט עם תלמידיו היו חלק בלתי נפרד מתפיסת עולמו החינוכית והאמונית. התלמידים שהיו מעריציו הגדולים לא תמיד הבינו את כוונותיו בנסיעות הרבות שערך עמהם. הנסיעות הרבות ברחבי הפזורה היהודית במזרח אירופה, הפגישו אותו עם יהודים רבים שנזקקו לישועות ולנחמות, והבעש"ט עזר בנתינה לכל יהודי נזקק באשר הוא. הבעש"ט מאופיין בראייתו המופלאה את המציאות לפני ולפנים. אין התעלמות, אין עצימת עיניים אלא היקום כולו היה גלוי בפניו. הוא נכנס בדיבור עם הנזקקים. יכולת התקשור הבין אישית היא מופלאה, ומיד הבין את מצבם הכלכלי הקשה של זוג היתומים שהלך לכפר כדי להינשא. הם יידעו אותו על תאריך חתונתם, ואכן ביום זה הגיע הבעש"ט שוב עם תלמידיו. הם הגיעו לחתונה ושימחו את החתן והכלה היתומים והעניים. על הכנסת כלה אמרו חז"ל: "כל המשמח חתן וכלה כאילו בנה אחת מחורבות ירושלים"¹⁴ נשאלת השאלה מה הקשר? והתשובה היא שבית המקדש נחרב בגלל שנאת חינום, וכשאתה משמח חתן וכלה אתה עוסק בנתינה ובאהבה שבעזרתה ניתן שוב לבנות את בית המקדש ולהביא את הגאולה. הדברים נכונים לגבי כל חתן וכלה, על אחת כמה וכמה כשמדובר ביתומים מלאי צער על אובדן הוריהם ועל מצבם הכלכלי הקשה, וחששם ששמחתם לא תהיה שלימה. זוהי הנתינה הראשונה של הבעש"ט, שבעקבותיו תבואנה עוד נתינות משמעותיות לחתן ולכלה שיעזרו להם להקים את ביתם ברווחה.

הבעש"ט כדמות חינוכית השפיעה על הסובב אותו ועל תלמידיו בפרט, וכך ללא הוראה מפורשת של רבם הם נידבו את מתנתם הצנועה שהייתה בידיהם, היינו את סכיניהם. אף הבעש"ט רצה לתת, אך לא הייתה לו סכין, והוא הכריז על מתנה שנראתה דמיונית ובלתי ניתנת להשגה. הוא הבטיח להם את בית האחוזא. אנחנו לא שומעים את תגובתם

---

¹² רבי חיים הלברשטאם מצאנז מכונה "הדברי חיים" על שם ספרו; ה'תקנ"ז, 1797 - כ"ה בניסן ה'תרל"ו, 19 באפריל 1876, היה רבה של העיר צאנז ומייסדה של חסידות צאנז. (ויקיפדיה)
¹³ שבת, קכ"ב: "אלו דברים שאדם אוכל פירותיהם בעולם הזה והקרן קימת לו לעולם הבא... הכנסת כלה ולוויית המת וכו'. דברים אלו נאמרים בתפילה בכל יום לפני ברכות השחר.

¹⁴ ברכות ו' ע"ב.

של התלמידים למשמע הכרזתו של הבעש"ט. הם הכירו את גדולתו של רבם וידעו שכל מילה היוצאת מפיו יש לה כיוון. הסיפור ממשיך לתאר את עשיותיהם בטבעיות ללא ציפיה שמישהו ישבחם על ששימחו את החתן והכלה הבלתי מוכרים. למחרת עם סיום תפקידם הבעש"ט עזב את המקום עם תלמידיו.

התמונה השנייה בסיפור מתארת את המשך מסעם של החתן והכלה ביער לאחר חתונתם. הם פגשו ילד קטן בוכה, האכילוהו, השקוהו ולקחוהו עימם. הם שהיו עסוקים בעצמם ובאהבתם, היו יכולים להתעלם ממנו, לעצום עיניים ולא להתייחס, אולם הם לא מזמן הם למדו על בשרם מהי נתינה, ואף שלא ידעו שזהו הבעש"ט, הם הפנימו את החסד הגדול שעשה איתם יחד עם מלווייו, וכעת היו מוכנים לגמול חסד עם העולל שמצאו. זהו חסד של אמת שבונה עולמות, מחייה נפשות ומשמח את הלבבות וכתמורה על כך הם קיבלו במתנה מהורי הילד את בית האחוזא, כפי שהבטיח להם הבעש"ט. כוח הראייה של הבעש"ט למרחקים מתממש, והקורא עומד נפעם מול התגשמות ההבטחה. התמונה השלישית חוזרת לסיפור המסגרת על ר' חיים מצאנז שהעניק לחתן ולכלה העניים שהופיעו בתחילת הסיפור גם כן בית אחוזא. ר' חיים שסיפר את סיפור הבעש"ט הולך בעקבותיו, ומעניק לזוג העניים רווחה כלכלית משמעותית. זה כוחו של סיפור חסידי שמעורר את השומע להמשך נתינה וחסד.

2. ר' דוד מלעלוב ובעלי החיים

הה"ק [הרב הקדוש] ר' דוד מלעלוב ז"ל¹⁵ היה נזהר מאוד בצעב"ח [בצער בעלי חיים], וכ"פ [וכמה פעמים] בימי הקיץ בירידים בראותו בע"ג [בעלי עגלות] טרודים הביא הוא מים עבור הסוסים להשקותם. פ"א [פעם אחת] סיפר הה"ק [הרב הקדוש] מווארק¹⁶ אשר דרכם היה לשכור יחדו עגלה לנסוע ללובלין להרבי הקדוש ז"ל,¹⁷ ובנסעם בראותם חסיד הולך אל הרבי, קבלו אותו, ובנסעם הלאה שוב מצאו הלך וקיבלו אותו, וכן הלאה עד שהיה משא כבד על הסוסים, והניחו המשאות על העגלה והם הלכו אחר העגלה רגלי יחדו. ובבואם ללובלין פעם אחת על ר"ה [ראש

¹⁵ ר' דוד מלעלוב הוא ר' דוד בידרמן בן רבי שלמה צבי, מייסד חסידות לעלוב נולד בשנת תק"ו ונפטר בז' בשבט תקע"ד (1746-1814). היה תלמידו של החוזה מלובלין והתפרסם באהבת ישראל שלו. לפני כן נסע גם לרבי אלימלך מליז'נסק. (ויקיפדיה)

¹⁶ ר' יצחק מווארק נולד בשנת תקל"ט (1779) לאביו רבי שמעון קאליש. מימי נעוריו היה מבקר בחצרות צדיקים ובמיוחד שימש את רבותיו המובהקים: החוזה מלובלין, רבי דוד מלעלוב ורבי שמחה בונם מפשיסחה, משהקים את משכנו בווארק, נהרו אליו אלפי חסידים, שנהג בהם ברחמים רבים ובאהבה עזה. מפורסם כמליץ טוב על ישראל. נפטר ביום כ"ב ניסן תר"ח (1848). (אנציקלופדיה יהודית אתר דעת)

¹⁷ ר' יעקב יצחק הלוי הורוויץ, המכונה "החוזה מלובלין" (תק"ה, 1745 – ט' באב תקע"ה, 9 באוגוסט 1815) היה תלמידו של רבי אלימלך מליז'נסק, מחשובי האדמו"רים בפולין בשלהי המאה ה-18. נודע כבעל ראייה רוחנית, ועל כן נקרא "החוזה". תלמידו של רבי שמעלקה מניקלשבורג ועבר לשיבתו בשיניאוה. בהמשך שהה גם בחצר המגיד ממעזריטש, והיו לו קשרים אף עם רבי לוי יצחק מברדיצ'ב. עם פטירת המגיד ב-1772 חזר אל רבי שמעלקה ושהה עמו עד פטירתו ב-1778. אז נעשה תלמידו הקרוב של רבי אלימלך מליז'נסק. (ויקיפדיה)

השנה] המתין הרבי קודם תק"ש [תקיעת שופר], בהביטו מסביב וראה שר' דודיל איננו בביהמ"ד [בבית המדרש], ורץ הוא (הקדוש מורנו הרב יצחק) אל האכסניא ומצאו שהוא עומד עם יארמאלקי מלאה משעורים, ונותן להסוסים, כי הבע"ג רץ לביהמ"ד [לבית המדרש] הקהל, והניח הסוסים רעבים. והאכילם הוא, וכאשר גמר מעשהו ובא לביהמ"ד של הרבי, אמר הרבי, ר' דודיל האט אינטץ גימאכט איין תק"ש והבן.¹⁸

ר' דוד מלעלוב מאופיין באקספוזיציה כמי שנזהר במצוות "צער בעלי חיים" וכשראה בקיץ בירידים בעלי עגלות עסוקים היה משקה את סוסיהם במים. מכאן מסופר הסיפור מפי ר' יצחק מווארקי. הוא נהג לנסוע עם ר' דוד אל רבם "החוזה מלובלין" ובכל הפעמים נהג לתת 'טרמפ' לכל חסיד שפגשו בדרך. זוהי נתינה משמעותית תמיד, ובמיוחד באותה תקופה בה הדרכים היו משובשות ומסוכנות. הם הגדילו לעשות כשהעגלה התמלאה בנוסעים רבים שהכבידו על הסוסים, הם ירדו מהעגלה כדי להקל על הסוסים, והלכו יחדיו.¹⁹ הקונוטציה המקראית לאברהם אבינו שהלך יחדיו עם בנו יצחק לעקידה היא משמעותית. כשם שאברהם ויצחק העוקד והנעקד עשו בלב שלם את דבר ה', כך גם הצדיקים המירו את נוחותם האישית כדי לא להכביד על הסוסים, ובכך קיימו מצוות "צער בעלי חיים".

בהמשך סיפר ר' יצחק, שפעם כשהיו בר"ה אצל החוזה רצה החוזה לתקוע בשופר, והמתין וחיפש את ר' דוד. ר' יצחק מווארקי הלך לחפשו ומצאו ליד הסוסים, כשהוא נותן לסוסים אוכל שעורים שהכניס לכיפתו. הוא עשה זאת כיון שבעלי העגלות רצו לבית המדרש ולא דאגו להאכילם. ר' דוד קיים את הפסוק: "ונתתי עשב בשדך לבהמתך ואכלת ושבעת".²⁰ לפני שאתה אוכל עליך לתת אוכל לבהמתך. ר' דוד המיר את קדושת בית הכנסת ואת רוממות התקיעות בבית המדרש של הצדיק בקיום מצוות "צער בעלי חיים". זו הייתה הנתינה הראשונה. והשנייה, שלא חס על כיפתו ובתושייה מיוחדת הפך אותה לאבוס. לא פלא שתגובת "החוזה מלובלין", שהיה ידוע בכוח ראייתו הגדולה, הייתה שר' דוד עשה לנו את תקיעת השופר. היינו, מעשה זה של נתינה והחייאת בעלי החיים מחזק ומשפיע על התקבלות התקיעות שלנו בשמיים.

סיכום

ראינו שעל פי תפיסת החסידות הנתינה והחסד שעושה האדם עם זולתו. ואפילו עם בעלי חיים. ממתיקה את הדינים. גורמת לנחת רוח אלוקית. ויש בידה כדי לקרב את הגאולה.

---

¹⁸ משה מנחם מנדל ולדן, אהל יצחק, פיוטרקוב, דפוס ב. ליבעסקינד, תרע"ד, עמ' עמוד 26 פסקה ס.
¹⁹ בראשית כב ו': "ויקח אברהם את עצי העולה, וישם על יצחק בנו, ויקח בידו את האש ואת המאכלת, וילכו שניהם יחדיו".
²⁰ דברים יא טו.

מתוך בדיקת סיפורים רבים העוסקים בנתינה ובגמילות חסד עולה. שקיים תואם בין תפיסותיהן הרוחניות של הצדיקים את ערך הנתינה. לבין מימושם בחיי המעשה שלהם.

שאיפת הצדיקים בסיפור החסידי הייתה להגיע לפסגות רוחניות לדבקות בבורא אולם תחושת האחריות לבני עמם פיעמה בהם בכל מאודם. הם הבינו שעם הנמצא בגלות ארוכה וקשה, נתון למשיסה ולמרמס של הגויים הסובבים אותו היה זקוק להגנה פיזית ורוחנית. את ההגנה הזו ניסו צדיקי החסידות החל מהבעש"ט, המגיד ממזריטש, ר' אלימלך מליז'נסק, "החוזה מלובלין" ושאר הצדיקים בדורות אחריהם. הם פעלו בכוח אישיותם הטהורה שחיה בחיבור מתמיד ובדבקות עילאית בבורא בבחינת צדיק גוזר וה' מקיים.²¹

המפגש עם הסיפור החסידי מלמד שבתשתיתו מודגשת ההתנהגות המוסרית בה האדם חש את זולתו ומוכן להעניק ולתת לו משלו בדרכים שונות. זוהי הדרישה האלוקית המעוגנת בכל מקורותינו, אולם בדרשות החסידיות ובסיפור החסידי היא קיבלה משנה תוקף. היא התנאי הראשוני והבסיסי שבעקבותיו עשוי הצדיק להגיע לדבקות אלוקית²².

---

²¹ זהו "ק ח"א, מה ע"ב, וכן זוהר בראשית, מא: 'זכאין אינון צדיקים דאינון ידעי למפתי למאריהין ולבטלי גזרין ולאשראה שכינתא בעלמא'.

²² דינה ליון, סיפורי ר' אלימלך מליזנסק: הבחינה המטאפיזית והבחינה המוסרית, עבודה לשם קבלת דוקטור, אוניברסיטת בר – אילן, תשע"א.